

LEKcja POWTÓRZENIOWA

Tematy:

1. Narodziny humanizmu i renesansu
2. Wielcy artyści renesansu
3. Wielkie odkrycia geograficzne
4. Początki reformacji
5. Wyznania reformowane
6. Konflikty religijne w Europie w XVI i XVII w.
7. Kontrreformacja i reforma katolicka w Europie
8. Przemiany społeczno – gospodarcze w Europie w XVI w.

1. Daty

Data	Wydarzenie
1450	
1487	
1492	
1498	
1519 – 1522	
1517	
1540	
1545 – 1563	
1555	
1572	
1598	
1618	
1648	

2. Przypomnij sobie pojęcia

Nazwa pojęcia	Opis
	Epoka w dziejach kultury europejskiej zapoczątkowana we Włoszech, która przypada na wiek XVI i którą charakteryzuje humanizm i nawiązanie do kultury antycznej
	Prąd umysłowy epoki odrodzenia, który w centrum zainteresowania stawia człowieka, jego życie, i sprawy z nim związane.
	Ruch religijny, społeczny i polityczny, zapoczątkowany wystąpieniem Marcina Lutra, który dążył do reformy Kościoła katolickiego w zakresie doktryny, liturgii i obyczajów.
	Święcenia czystości u księży.
	Sprzedaż stanowisk kościelnych.
	Łamanie zasady celibatu.
	Obsadzanie urzędów kościelnych przez krewnych.
	Ruch polityczny i religijny w Europie, zapoczątkowany soborem trydenckim, którego celem było przeciwstawienie się reformacji, i odzyskanie części wyznawców.
	Zjazd wszystkich biskupów Kościoła katolickiego, który podejmuje decyzje w sprawach całego Kościoła.

	Polityka, której celem jest opanowanie terenów leżących poza granicami państwa i utworzenie tam kolonii – całkowicie zależnych posiadłości, w których władza oraz większość majątków ziemskich znajdowała się w rękach obywateli metropolii.
	Istnienie obok siebie dwóch odrębnych zjawisk – w XVI w. w Europie funkcjonowanie obok siebie dwóch systemów gospodarczych – gospodarki rynkowej i gospodarki folwarczno – pańszczyźnianej.
	Dokument kredytowy, który zawiera zobowiązanie bezwarunkowego zwrotu określonej sumy w ściśle określonym czasie przez osoby, które ten dokument podpisały
	Miejsce stałych, regularnie odbywających się spotkań, których celem jest dokonanie kupna, sprzedaży bądź pośrednictwa.
	Wizja idealnego państwa i społeczeństwa, nie mająca szans urzeczywistnienia.
	Osoba lub instytucja zamawiająca i finansująca dzieła sztuki tworzone przez artystów.
	Majątek ziemski w koloniach, na którym pracowali niewolnicy.
	Mocarstwo posiadające zamorskie kolonie, które zdobyło dzięki podbojowi.
	Gmina (wspólnota religijna) luterańska bądź kalwińska, także świątynia należąca do takiej gminy.
	System produkcji wprowadzony w XVI w., który polegał na tym, że rzemieślnicy spoza cechu wytwarzali towary z materiałów dostarczonych przez kupca, za pomocą narzędzi należących do kupca, który również zajmował się ich dystrybucją.
	Forma produkcji oparta na podziale pracy i specjalizacji pracowników, którzy wykonywali proste czynności nie wymagające kwalifikacji.

2. Połącz postać z jej opisem wpisując cyfrę w wolne miejsce

	Imię i nazwisko	Opis
	A. Vasco da Gama	1. Szwajcarski reformator religijny, który w latach 30-ych XVI wprowadził reformację z Zurychu.
	B. Amerigo Vespucci	2. Astronom epoki odrodzenia, spalony na stosie za poglądy niezgodne z nauką Kościoła katolickiego
	C. Krzysztof Kolumb	3. Odkrywcą, który stwierdził, że ląd odkryty przez Kolumba to nie Indie.
	D. Ferdynand Magellan	4. Filozof epoki renesansu, twórca książki „Utopia”, w której opisał obraz idealnego społeczeństwa
	E. Marcin Luter	5. Władca Francji, który wprowadził edykt nantejski.
	F. Jan Kalwin	6. Król Hiszpanii z dynastii Habsburgów, który utracił Niderlandy
	G. Henryk VIII	7. Wielki humanista europejski, który potępiał głupotę i brak wykształcenia duchowieństwa
	H. Niccolo Machiavelli	8. Wielki mistrz włoskiego Odrodzenia. Był twórcą fresków w Kaplicy Sykstyńskiej czy rzeźb „Mojżesz”, „Pieta”
	I. Thomas More	9. Wielki malarz renesansowy, który jest autorem obrazu „Narodziny Wenus”, „Wiosna”
	J. Erazm z Rotterdamu	10. Astronom epoki renesansu, który skonstruował lunetę.

K. Michał Anioł	11. Odkrywca, który pod banderą Hiszpanii jako pierwszy przepłynął Atlantyk i dotarł do wybrzeży Ameryki
L. Leonardo da Vinci	12. Konkwistador hiszpański. Podbił państwo Azteków.
Ł. Rafael Santi	13. Wielki malarz epoki Odrodzenia. Twórca „Mony Lisy” i fresku „Ostatnia wieczerza”.
M. Giordano Bruno	14. Wielki malarz epoki renesansu; słynął z malowania obrazów madonn. jednym z jego dzieł jest „Madonna Sykstyńska”.
N. Ignacy Loyola	15. Król angielski, który wprowadził anglikanizm jako religię panującą w Anglii
O. Karol V	16. Odkrywca portugalski, który jako pierwszy dotarł drogą morską do Indii
P. Sandro Botticelli	17. Pisarz polityczny epoki Odrodzenia. Swoje poglądy opisał w książce pt. „Książę”
R. Filip II	18. Odkrywca hiszpański, którego załoga jako pierwsza opłynęła świat
S. Pieter Bruegel	19. Konkwistador hiszpański. Podbił państwo Inków.
T. Ferdynand Cortez	20. Reformator niemiecki, doktor teologii, który w 1517 r. wystąpił przeciwko odpustom i zapoczątkował reformację
U. Franciszek Pizarro	21. Malarz holenderski, znany z malowania scen z życia prostego ludu.
W. Ulrich Zwingli	22. Reformator, który zapoczątkował jeden z nurtów reformacji. Działał we Francji i Szwajcarii. Głosił tezę o predestynacji.
X. Henryk IV	23. Założyciel Zakonu Jezuitów
Y. Galileusz	24. Wielki malarz epoki Odrodzenia. Twórca obrazu „Wenus z Urbino”
	25. Cesarz niemiecki, który przez całe życie walczył z reformacją.

3. Powtórz:

- (1) Przyczyny, przebieg i skutki wielkich odkryć geograficznych. Oceń wpływ wielkich odkryć na życie społeczno – gospodarcze i kulturowe Europy oraz dla Nowego Świata
- (2) Osiągnięcia największych twórców renesansu, cechy architektury, malarstwa i rzeźby renesansowej. Oceń rolę druku dla upowszechnienia się idei renesansu.
- (3) Przyczyny i skutki reformacji
- (4) Poglądy wielkich reformatorów: Marcina Lutra i Jana Kalwina dot. odpustów, liturgii, sakramentów, komunii, świętych relikwii i obrazów, zbawienia, celibatu, Biblii, zależność między władzą świecką a duchowną, hierarchii kościelnej
- (5) Reformy soboru trydenckiego, które miały służyć wzmocnieniu katolicyzmu.
- (6) Wyjaśnij na czym polegał dualizm gospodarczy w Europie w XVI w.
- (7) Porównaj system cechowy z systemem nakładczym.